

НАРЕДБА № 65 от 13.02.2012 г. за придобиване на квалификация по професията „Режисьор на пулт“

Обн. - ДВ, бр. 24 от 23.03.2012 г., в сила от 23.03.2012 г.;

Издадена от министъра на образованието, младежта и науката

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 213130 „Режисьор на пулт“ от област на образование „Изкуства“ и професионално направление 213 „Аудио-визуални изкуства и техники; производство на медийни продукти“ съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 213130 „Режисьор на пулт“ съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на четвърта степен на професионална квалификация за специалността 2131301 „Телевизия“.

Чл. 3. Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковата програма по чл. 10, ал. 3, т. 4 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по специалността по чл. 2.

Раздел II

Съдържание на Държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определят професионалните компетенции в края на обучението по професията, които гарантират на обучаемия възможност за упражняване на професията 213130 „Телевизия“.

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията „Режисьор на пулт“ определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото минимално образователно равнище, описанието на професията, целите на обучението, резултатите от ученето, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и учебните програми за обучение по професията, действащи към влизане в сила на тази наредба, се прилагат до разработване и утвърждаване на учебните планове по чл. 3.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

Министър: Сергей Игнатов

Приложение към чл. 2
Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация
по професията „Режисьор на пулт“

Професионално направление:		
213	Аудио-визуални изкуства и техники; производство на медийни продукти	
Наименование на професията:		
213130	Режисьор на пулт	
Специалност:		Степен на професионална квалификация:
2131301	Телевизия	Четвърта

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за входящо минимално образователно равнище за лица, навършили 16 години

За придобиване на четвърта степен на професионална квалификация по професията „Режисьор на пулт“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 ЗПОО (утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г., изм. и доп. със Заповед № РД-09-04 от 8.01.2004 г., Заповед № РД-09-34 от 22.01.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 9.04.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.02.2005 г., Заповед № РД-09-1690 от 29.09.2006 г., Заповед № РД-09-828 от 29.06.2007 г., Заповед № РД-09-1891 от 30.11.2007 г., Заповед № РД-09-298 от 19.02.2009 г., Заповед № РД-09-1803 от 29.10.2009 г., Заповед № РД-09-621 от 18.05.2010 г., Заповед РД-09-748 от 13.06.2011 г. и Заповед № РД-09-1805 от 9.12.2011 г.) входящото минимално образователно равнище е завършено средно образование.

1.2. Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията „Режисьор на пулт“ с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация не се изисква предишна професионална квалификация или професионален опит.

Ако за обучение по професията „Режисьор на пулт“ с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация кандидатстват лица, завършили обучение за придобиване на професионална квалификация по професии от професионално направление „Аудио-визуални изкуства и техники; производство на медийни продукти“, „Музикални и сценични изкуства“, „Изящни изкуства“, „Приложни изкуства и занаяти“ и др., част от обучението им се зачита и се организира надграждащо обучение. Съдържанието на това обучение се определя след сравнение на компетенциите и резултатите от ученето, описани в държавните образователни изисквания (ДОИ) за придобиване на квалификация по съответните професии.

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Режисьорът на пулт като участник в телевизионното производство работи с режисьорския пулт, чрез който по електронен път се осъществява запис или директно излъчване на телевизионно предаване. Владее всички манипулации на режисьорския пулт. Познава входовете и изходите на пулта, чрез които се предават сигналите от телевизионните камери, видеомагнетофоните, видеокасетофоните, външните линии, характергенераторите за надписи, компютрите и др.

Познава и работи със специфичните изразни средства - остро превключване, преливане на изображението, специални ефекти, цифрови ефекти, промяна в

големината на изображението, изменение положението на изображението, изменение на перспективата, разделяне на изображението на отделни части, инверсия на изображението и др. Умее да подбира правилно и естетически цифровите и специалните ефекти.

Режисьорът на пулт познава работата на техническите звена и при констатиране на дефект установява в коя техническа апаратна е възникнал. Реагира изключително бързо при проблеми, като не допуска прекъсване на предаването и намира веднага оптимален вариант на телевизионната разкадровка.

Запознава се със сценария на всяко предаване, независимо дали предаването е с предварителна, или без предварителна подготовка. Отчита жанровите особености на предаването. Следва режисьорския замисъл по режисьорския сценарий.

Работи в тясно сътрудничество с режисьора на предаването. Уточнява каква гледна точка ще бъде интерпретирана и по какъв начин ще бъдат представени целите на предаването.

Предварително координира действията си с тези на операторите на предаването. При репортажните предавания уточнява с тях кадри и ракурси. Отчита вероятността от технически проблеми с някоя от камерите и предвижда резервни варианти. При останалите телевизионни предавания напомня предварително на оператора предстоящия кадър и композицията, от която го включва. Ръководи оператора, след като е включен в ефир, ако се предвижда движение на камерата.

Участва активно при разкадровката на предаването. Познава крупността на плановете - общ, среден, американски, полублизък, близък, крупен, детайл. По време на запис следи за точното изпълнение на разкадровката, ръководейки операторите, като им подава кратки и ясни инструкции - подготвителна, предупредителна за включване и коригираща.

Познава много добре постпродукцията - монтажния и озвучителния период, както и съответната апаратура. Умее да извършва монтаж на заснетия филмов или телевизионен материал. Ако не е пряко ангажиран в монтажната дейност, има задължението впоследствие да изгледа и опише частично заснетите епизоди преди записа или ефира. Информира се от коя апаратна ще бъдат подадени изходните материали, като контролира подаването им.

При смесени предавания следи за спазване на ефирното време. Подава на водещия предварително уточнен знак при изтичането му.

За успешно упражняване на професията режисьорът на пулт трябва да притежава технически усет, силна концентрация на вниманието, наблюдателност и бързи реакции, да умее да работи при продължително натоварване.

Работното му време е в зависимост от спецификата на работата му - може да бъде както с нормална продължителност в съответствие с Кодекса на труда, така и до късно вечер, в празничните и почивните дни.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Придобилите четвърта степен на професионална квалификация по професията „Режисьор на пулт“ могат да се обучават за придобиване на квалификация по други професии от област на образованието „Изкуства“. Обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, както и част от отрасловата задължителна професионална подготовка и специфичната за професията професионална подготовка се зачита.

Лицата, придобили професионална квалификация по професията „Режисьор на пулт“, имат възможности за повишаване на квалификацията си в курсове и семинари, организирани от обучаващи институции, браншови организации и др.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД - 2011), утвърдена със Заповед № РД-01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, изм. и доп.

със заповеди № РД-01-204 от 28.02.2011 г., № РД-01-426 от 30.05.2011 г., № РД-01-529 от 30.06.2011 г., № РД-01-533 от 30.06.2011 г. и № РД-01-952 от 29.12.2011 г.

Придобилите четвърта степен на професионална квалификация по професията „Режисьор на пулт“ могат да работят в телевизионни продукции, на свободна практика, в национални и местни ефирни и кабелни електронни медии на длъжност от НКПД - 2011 3521-3027 Режисьор на пулт, аудиовизия, както и други длъжности от единична група 3521 „Техници по радио-, телевизионна и аудио-визуална техника“ по преценка на работодателя.

3. Цели на обучението

3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава, спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд;
- умее да формулира проблеми, задава въпроси, прави отчет за извършената работа, установява и поддържа делови отношения;
- познава стопанското устройство на страната, разбира съществуващите икономически отношения, процеси и явления и прави изводи за факторите, които ги поражда;
- познава трудовото законодателство, определящо неговия статут, права и задължения;
- умее да работи в екип и да го ръководи, като участва активно при разпределение на задачите, съдейства на членовете на екипа при изпълнението им и търси помощ от тях; носи отговорност;
- осъществява ефективни работни взаимоотношения с колегите си;
- съзнава необходимостта и се старее да повишава квалификацията си с цел осигуряване на бъдещи ангажименти;
- демонстрира творчески идеи, подходи и умения;
- умее да намира информация в интернет с помощта на компютър, работи със специализирани програмни продукти и продукти за създаване на документи;
- осъществява комуникация и ползва специализирана информация на чужд език;
- спазва професионалната етика и има етично поведение.

3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка, единна за всички професии от професионално направление „Аудио-визуални изкуства и техники; производство на медийни продукти“

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- назовава и дава примери за различните видове електронни медии, тяхната структура и производство;
- дефинира и анализира процеса на производство на телевизионни и медийни продукти;
- познава различните видове техника, използвана във всички етапи от създаването на телевизионното предаване;
- определя ролята на всеки от участващите в телевизионното производство - продуценти, режисьори, актьори, оператори, монтажисти, осветители, художници, тонооператори, музикални оформители, композитори и др.;
- назовава форматите и носителите на визуална информация;
- назовава характеристиките и разпознава основни епохи и стилове в изкуството;
- спазва етапите в изграждането на художествена творба;
- познава историята на киноизкуството и телевизията, телевизионните видове и жанрове, теорията на киното, видовете кино;
- познава популярни филмови и телевизионни творби и може да ги анализира с характерната терминология и изразни средства.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията „Режисьор на пулт“ задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- организира и реализира по електронен способ запис или директно излъчване на телевизионно предаване, телевизионен театър, телевизионен филм;
- използва в работата си специфична професионална техника и терминология;
- прилага специфичните изразни средства на телевизията и режисурата на пулт;
- създава условия и организира безопасна работа с оборудването в студиото и ефективно му използване;
- използва професионалните програмни продукти.

4. Резултати от ученето

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
<i>Общи за професията „Режисьор на пулт“</i>	
1. Спазва правилата за безопасна работа	1.1. Прилага правилата за безопасност на работа в телевизионното студио 1.2. Взема адекватно решение при възникване на инцидент по време на снимки 1.3. Съблюдава безопасното използване на телевизионната и осветителната техника 1.4. Предвижда и предотвратява опасни ситуации при осъществяване на работния процес в телевизионното студио 1.5. Прилага правилата за пожарна и аварийна безопасност 1.6. Спазва изискванията за опазване на околната среда 1.7. Оказва долекарска помощ
2. Организира и координира работата на група или екип	2.1. Осъществява творческа комуникация в работния екип 2.2. Познава принципите на професионалната етика и ги прилага в поведението си 2.3. Координира работата на група от хора, като познава силните и слабите страни на всеки член от екипа 2.4. Умее да работи с хора от различни творчески професии – сценаристи, художници, композитори, звукооператори, монтажисти и др.
3. Използва информационни и комуникационни технологии	3.1. Използва съвременни информационни технологии за професионално развитие 3.2. Работи със специфични за режисьорската професия компютърни програми 3.3. Използва по време на работа съвременни комуникационни технологии за общуване с екипите
4. Спазва изискванията на трудовото законодателство и отстоява правата си като участник в трудовия процес	4.1. Описва видовете медии (частни, държавни и общински) и техният статут 4.2. Характеризира документите, свързани с трудовото законодателство – трудов договор, допълнително споразумение и др. 4.3. Познава изискванията на Кодекса на труда, свързани с работното време, почивките, отпуските, формите на

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
	заплащане и други права и задължения на лицата, практикуващи творчески професии 4.4. Може да съставя документи, свързани с постъпване и напускане на работа, ползване на отпуски, писма, становища, предложения и др., вкл. и с помощта на компютър 4.5. Познава изискванията за заемане на различни длъжности в телевизията 4.6. Осъществява творческа комуникация в работния екип
<i>Специфични за специалност 2131301 „Телевизия“</i>	
5. Осъществява предварителна подготовка за реализиране на телевизионно предаване	5.1. Характеризира сценария на предаването 5.2. Работи в екип с режисьора и главния оператор 5.3. Участва активно при разкадровката на предаването 5.4. Уточнява мястото на заснемане и начина на излъчване – на живо или на запис 5.5. Информира се за начина на записване – като репортаж, на части, ще съдържа ли предварително записани видеоматериали и откъде ще бъдат подадени те 5.6. Уточнява с режисьора как и какво от предаването ще се монтира 5.7. Координира действията си с тези на операторите на предаването 5.8. При репортажните предавания уточнява с операторите кадри и ракурси и какво ще показва всеки оператор от действието 5.9. Умее конкретно и точно да възлага на операторите основните задачи – кадри, ракурси и др. 5.10. Предвижда резервни варианти в случай на повреда в камера или каширане на кадъра 5.11. Монтира предварително заснети видеоматериали – репортажи, интервюта, анкети и др.
6. Участва в реализацията на директно излъчване на телевизионно предаване	6.1. Управлява режисьорския пулт 6.2. Ръководи работата на операторите, като ги информира за предстоящия кадър, композицията, от която ги включва 6.3. Ръководи операторите, след като са включени в ефир, ако се предвижда движение на камерата 6.4. Следи за изпълнението на уточнената предварително разкадровка – план, ракурс, вид на движение на камерата (панорама, фарт, кран, варно), композиция на кадрите 6.5. Осъществява тясна връзка с инженерите и техниците от техническата апаратна 6.6. Следи за спазване на ефирното време 6.7. Издава кратки и ясни команди – подготвителна,

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
	<p>предупредителна, коригираща</p> <p>6.8. Подава на водещия предварително уточнен сигнал за изтичане на ефирното време</p> <p>6.9. Реагира светкавично при аварийна ситуация. Изключва дефектиралата камера</p> <p>6.10. Контролира контраста на буквите и фона</p> <p>6.11. Спазва естетическия баланс в композицията на графическото</p> <p>оформяне</p> <p>6.12. Осъществява директен монтаж на репортажни, спортни, културни, политически и други предавания по време на реализацията им на живо</p> <p>6.13. Включва по време на живото предаване предварително монтирани кадри, видеорепортажи и интервюта</p>
7. Осъществява запис на телевизионно предаване с последващ монтаж	<p>7.1. Осъществява всички компетенции, необходими за излъчване на директно предаване</p> <p>7.2. Описва след заснемането телевизионния материал в монтажен опис</p> <p>7.3. Заедно с режисьора подбира най-добрите дубли и създава монтажен план, по който се монтира предаването</p> <p>7.4. Монтира под ръководството на режисьора заснетия телевизионен материал</p> <p>7.5. Участва в озвучаването на монтирания материал заедно с режисьора и музикалния оформител</p>
8. Извършва обработка на изображението	<p>8.1. Умее да извършва изменение на размерите на изображението</p> <p>8.2. Извършва изменение на положението на изображението</p> <p>8.3. Извършва изменение на перспективата на изображението</p> <p>8.4. Извършва разделяне на изображението на отделни части</p> <p>8.5. Извършва инверсия на изображението</p>
9. Работи със специализирана техника	<p>9.1. Работи с режисьорския пулт, като владее всички манипулации</p> <p>9.2. Работи с цифрови апаратури. Създава цифрови ефекти</p> <p>9.3. Използва режисьорския пулт за специални ефекти – преливане на телевизионно изображение, остро превключване, плавно превключване, геометрични фигури</p> <p>9.4. Реагира адекватно в случай на авария. Изключва дефектирал източник</p> <p>9.5. Работи с професионални програмни продукти</p>

5. Изисквания към материалната база

5.1. Учебен кабинет

Учебният кабинет трябва да разполага с работно място за обучаващия (работна маса и стол), работно място за всеки обучаван (работна маса и стол), учебна бяла дъска, мебели (предимно шкафове за различни цели), плазмен телевизор, екран за прожектиране, DVD, видеотехника, компютър, мултимедия, филми и други записи за илюстриране на учебното съдържание и други технически средства за обучение.

5.2. Учебно телевизионно студио

Учебното студио трябва да разполага с три телевизионни камери, студийно осветление и студийна звукова техника - три стационарни и шест подвижни микрофона, подвижни сценографски платформи, б্লубокс, видеопроектор, комуникационна уредба между апаратната и студиото.

5.3. Апаратна към телевизионното студио

Апаратната трябва да бъде оборудвана с режисьорски телевизионен пулт, звуков пулт, дванадесет монитора, по три броя видео- и звуковъзпроизвеждаща техника, два стационарни микрофона, стенд за телевизионната техника, компютър за надписи и ефекти, маси и столове за обслужващия персонал.

6. Изисквания към обучаващите

Право да преподават теория и практика по професията „Режисьор на пулт“ - четвърта степен на професионална квалификация, имат лица с образователно-квалификационна степен „магистър“ или „бакалавър“ от професионални направления „Теория на изкуствата“, „Обществени комуникации и информационни науки“, „Изобразително изкуство“, „Театрално и филмово изкуство“ и др. от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с ПМС № 125 от 2002 г. (обн., ДВ, бр. 64 от 2002 г.; посл. изм. и доп., бр. 94 от 2005 г.), със специалност, съответстваща на предмета/модула/дисциплината, която преподават, и квалификация или професионален опит в сферата на визуалните изкуства.